

[Handelsministeren.]

store omstillinger sker. Jeg skal derfor nævne nogle tal til belysning af dette erhvervs tilpasning til ændringerne i produktions- og afsætningsforhold. Målt i faste priser er industriproduktionen forøget med mere end 80 pct. i løbet af de sidste 10 år. Men arbejdskraftudbuddet har kun givet mulighed for en forøgelse af antallet af ansatte i industrien med ca. 8 pct., og jeg mener her totalantallet. Tages der hensyn til den kortere arbejdstid, er antallet af arbejdstimer i industrien faldet med ca. 5 pct. fra 1960 til 1970. Produktiviteten er forøget med gennemsnitlig $6\frac{1}{2}$ pct. årligt, naturligvis et gennemsnit, der dækker over store variationer. I løbende priser er produktionen forøget med gennemsnitlig 9 pct. pr. år. I samme periode er industrieksporten værdimæssigt forøget med gennemsnitlig 14 pct. pr. år, og importen af industrivarer er forøget med 12 pct. pr. år. Denne udvikling har ført til, at den danske industri har måttet se sin andel i hjemmemarkedets forsyning formindsket. Produktionsfremgangen har i det væsentligste måttet ske ved, at industrien har eksporteret en stigende del af produktionen. I 1959 leverede dansk industri 66 pct. af hjemmemarkedets forsyning med industrivarer, medens selvforsyningsgraden i 1969 kun var ca. 55 pct. Samtidig er den i udlandet solgte del af industriproduktionen øget fra 32 pct. i 1959 til 44 pct. i 1969.

Udviklingen i disse få tal viser, at dansk industri som helhed har vist betydelig tilpasningsevne og konkurrenceedygtighed. Den større specialisering inden for den danske industri har været medvirkende til produktivitetstigningen, og dansk industri har formået at forøge sin andel af andre landes import. Denne udvikling har forudsat stærke ændringer i de forskellige branchers produktion. Mange traditionelle produktioner har måttet opgives i takt med denne specialisering og frigørelse af handelen. Enkelte industrigræne har tabt terræn, men flere har formået at forny sig og udvide deres produktion, nu baseret i stor udstrækning på eksport. Antallet af arbejdspladser i industrien er i dag væsentligt større end da den nuværende regering trådte til, ca. 20.000, og de for nylig fremkomne oplysninger om den meget betydelige stigning i industriinvesteringerne i 1969 efter tilbagegangen i

1967 og 1968 viser, at det ikke er tilbagegang eller stagnation, men fortsat vækst, dansk industri venter sig i de kommende år.

Disse strukturændringer har ikke mindst givet sig udslag i de enkelte virksomheders udvikling. En undersøgelse af udviklingen i et antal større eksportvirksomheder, som repræsenterer en betydelig del af dansk industrieksport, viser et ejendommeligt billede, nemlig at halvdelen af disse virksomheders samlede eksportstigning i de sidste 10 år hidrører fra virksomheder, der kun havde en beskedent eksport i 1960, mens på den anden side en gruppe virksomheder, der i 1960 repræsenterede ca. 40 pct. af de undersøgte virksomheders eksport i 1960, havde haft stagnerende eller faldende eksport i løbet af 1960'erne. Det er åbenbart, at så betydelige forskydninger mellem virksomhederne ikke kan finde sted uden konsekvenser for de virksomheder, der ikke kan vinde med i konkurrencen.

Disse tal har jeg anført for at illustrere, at industrien som helhed har haft en sund udvikling. Der er bevægelighed i industriens forhold, og det er nødvendigt, at såvel de enkelte virksomheder som de enkelte brancher viser smidighed i tilpasningen til de udefra kommende afsætnings- og forsyningsforhold. Mislykkes denne tilpasning, hvad enten det skyldes fejlvurderinger fra virksomhedsledelsens side eller andre forhold, kan det koste den enkelte virksomhed dyrt.

Det kan i almindelighed ikke være samfundets opgave at klare sådanne vanskeligheder for den enkelte virksomhed, men regeringen har et ansvar for, at forholdene generelt lægges sådan til rette, at erhvervene får de bedste mulige vilkår for tilpasningen. Jeg tænker her også på den koncentrationstendens, der er så stærkt fremme i tiden. Hvad enten man synes om det eller ej, er det åbenbart, at der er en accelererende udvikling i gang henimod færre og større virksomheder, mod stedse færre selvstændige erhvervsdrivende og stadig flere lønmodtagere. Det er en udvikling, der forekommer i praktisk taget alle dele af erhvervslivet, i industrien, i håndværket, i handelsfunktionerne og ikke mindst iøjnefaldende i butikshandelen, og jeg kan tilføje en udvikling, hvor Danmark naturligvis ikke står isoleret.

Fra regeringens side har vi da også været